

os at udvide vor Flaade og vort Minevæsen, saaledes at vi kunde bruge det andetsteds end netop lige her ved København og i Øresund, kunde bruge det i vore Farvande og kunde vise stridende Parter, at vi var til Sinds at foretage de Skridt, som var nødvendige for, at alle kunde forstaa, at vi vilde være neutrale. Da vi talte om Ordningen af 1909, stod det vist de fleste af os klart — jeg vil ikke sige alle, for det gjorde det ikke —, at denne Krig vilde komme, den vilde ikke kunne undgaas. De stærkt stigende Rustninger, der foretoges af alle Stormagterne, den voksende Spænding mellem dem vilde sikkert udløse sig i en Krig. Hvorledes denne Krig vilde arte sig, hvor vidt den vilde gribe om sig, hvor længe den vilde være, kunde ikke staa klart for nogen. Men da vi stod overfor en saadan Situation, var vi nødte til at gennemføre den Ordning, vi fik. Nu i dette Øjeblik at sige: Ja, men nu har Krigen jo udraset, nu er den forbi, og derfor maa vi skynde os med at afskaffe den Ordning og gaa til noget nyt, vilde dog ikke være rimeligt. Thi man maa afvente, hvilken folkeretlig Tilstand der kommer ved Fredsslutningen. Det er da ogsaa bemærket i Motiverne til Lovforslaget, idet der staar, at Drøftelsen af disse Forhold vil ganske vist først kunne føres til Ende, naar der er Klarhed over, hvorledes Forholdene mellem Staterne former sig. Det er sandt, Drøftelsen vil ikke kunne føres til Ende, inden denne Klarhed er skaffet til Veje, thi vi for vort Vedkommende maa indrette os paa en Ordning, som stemmer med de omboende Folks. Vi kan ikke tage noget Standpunkt, hvorved vi skiller os ud fra de øvrige Folkesamfund og ikke indretter os efter de Tilstande, man enes om at opretholde. Derfor maa den Ordning, vi vil gennemføre, være af den Art, at den stemmer med de øvrige Folks Ordning. Om det nu bliver et Folkenes Forbund og en tvungen Voldgift, eller hvad man til syvende og sidst bliver enig om, skal jeg ikke kunne udtale mig om i dette Øjeblik, og det er der vel ingen, der med nogen Sikkerhed kan. Mit Haab er blot, at det bliver en Ordning, som vil medføre, at Folkene kan slippe for mange af de store og tunge Byrder, vi nu maa bære. Men, som sagt, den Ordning, vi skal gaa til, maa være saadan, at vi kan bevare vor Plads mellem Folkene, og i den Henseende behøver jeg blot at nævne, at om end Tiden er ny, om end mange Ting bliver nye, er der dog een Ting, som ikke bliver ny. Det

er Danmarks Beliggenhed mellem Landene. Den bliver den samme, og derfor vil der altid med den Beliggenhed, vi har, blive Ting, vi maa tage Hensyn til, Pligter, vi maa paatage os i Verdenssamfundet. Ud fra de Betragtninger, jeg her har fremført, vil det høje Ting kunne forstaa, at vi for vort Vedkommende ganske vist har været inde paa, at naar Krigen var forbi, og man kunde se, hvorledes Forholdene vilde blive mellem Folkene, maatte vi gaa til en Overvejelse af de militære Forhold og se at skabe en Ordning, som passer til den nye Tid. Men det høje Ting vil ogsaa kunne forstaa, at da denne Klarhed endnu ikke er skaffet til Veje, ser vi paa Lovforslaget i den Form, hvori det nu foreligger, saaledes, at vi mener, det er kommet lidt for tidligt til Verden. Et Lovforslag kan imidlertid ændres under Behandlingen. Og vi for vort Vedkommende mener, at vi kan optage en Behandling af dette Lovforslag, fordi det i og for sig indeholder et Princip, som vi billiger, og som vi paa et senere Tidspunkt ubetinget selv vilde føre frem. Vi kan tage det op til Behandling og i et Udvalg arbejde paa at faa det givet en saadan Form, at det svarer til Øjeblikkets Behov. Hermed mener jeg, at der bør tilføres Lovforslaget en Bestemmelse om, at Rigsdagen og derigennem hele vor Offentlighed faar Oplysning om, hvorledes det nuværende Militærsystem er anvendt under Krigen. Vi kan give en kommende Kommission en Opgave af noget fyldigere Art, end der er givet den i det foreliggende Lovforslag, thi her staar ikke andet om Kommissionens Opgave, end at Kommissionen skal afgive Betænkning til Regering og Rigsdag, og at den skal drøfte og overveje, hvorledes en kommende Ordning skal skabes, den skal udarbejde en Plan for Hærens og Flaadens fremtidige Ordning. I Kommissoriet for Forsvarskommissionen af 1902 var det ganske tydeligt angivet, hvad Kommissionen skulde beskæftige sig med, og der var navnlig i dets § 2 givet tydelig Besked om hele dens Opgave. Den skulde ikke alene fremkomme med Planen til en ny Ordning, men den skulde tilvejebringe saa fuldstændige Oplysninger som muligt om vor nuværende — det vil sige daværende — militære Stilling, derunder en samlet Oversigt over Ordningen af Land- og Søforsvar saavel som Personel, Materiel o. s. v., jeg skal ikke læse hele Paragraffen op. Det er min Overbevisning, at i Tilfælde af, at Ministeren og de øvrige Partier vil